

Vec C-282/20

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konanie podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

26. jún 2020

Vnútroštátny súd:

Specializiran nakazatelen sād

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

22. jún 2020

Zúčastnená strana:

Specializirana prokuratura

Obžalovaný:

ZX

PRACOVNÝ DOKUMENT

Predmet konania vo veci samej

Konanie sa riadi podľa článku 485 a nasl. Nakazatelno procesualen kodeks (Trestný poriadok, Bulharsko, ďalej len „NPK“).

Vnútroštátny súd pri posudzovaní obžaloby v konaní vo veci samej zistil, že obžaloba vykazuje nedostatky spočívajúce v tom, že je nejasná a neúplná. Vnútroštátne právo neumožňuje tieto nedostatky odstrániť. Tým vzniká otázka, či je napriek tomu možné túto nejasnosť a neúplnosť odstrániť a ak áno, akým spôsobom sa tak má stať.

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Návrh sa podáva na základe článku 267 odseku 1 písm. b) ZFEÚ.

Prejudiciálne otázky

Je ustanovenie vnútroštátneho práva, a sice článok 248 ods. 3 Nakazatelno procesualen kodeks (Trestný poriadok) Bulharskej republiky, podľa ktorého po skončení predbežného prejednávania obžaloby v trestnom konaní (prípravné konanie) neexistuje žiadne procesné ustanovenie, na základe ktorého by bolo možné odstrániť obsahovú nejasnosť a neúplnosť obžaloby, ktoré majú za následok porušenie práva obžalovaného na informácie o obvinení, v súlade s článkom 6 odsekom 3 smernice 2012/13 a článkom 47 Charty?

V prípade zápornej odpovede na túto otázku: Bol by v súlade s vyššie uvedenými ustanoveniami, ako aj článkom 47 Charty taký výklad vnútroštátnych predpisov o zmene obžaloby, ktorý umožňuje prokurátorovi na pojednávaní túto obsahovú nejasnosť a neúplnosť obžaloby odstrániť takým spôsobom, ktorý fakticky a účinne naplní právo obžalovaného na informácie o obvinení, alebo by vyššie uvedeným ustanoveniam zodpovedalo neuplatňovanie vnútroštátneho zákazu zastavenia súdneho konania a vrátenia veci na prokuratúru na účely vypracovania novej obžaloby?

Relevantné ustanovenia práva Únie a judikatúra Súdneho dvora

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní, Ú. v. EÚ L 142, 2012, s. 1, článok 6 odsek 3

Charta základných práv Európskej únie, článok 47

Rozsudok z 5. júna 2018, Kolev a i. (C-612/15, EU:C:2018:392)

Rozsudok zo 14. mája 2020, UY (C-615/18, EU:C:2020:376)

Rozsudok z 12. februára 2020, Kolev a i. (C-704/18, EU:C:2020:92)

Relevantné ustanovenia vnútroštátneho práva

Nakazatelen kodeks (Trestný zákonník, Bulharsko, ďalej len „NK“), článok 244 odsek 2 v spojitosti s odsekom 1; článok 243

Nakazatelno-procesualen kodeks (NPK), článok 246 odsek 2 a 3, článok 248 odsek 5 bod 1 v spojitosti s článkom 1 bodom 3, článok 249 odsek 2 a odsek 4 číslo 1, článok 287, článok 288, článok 335 odsek 1 bod 1, článok 351 odsek 2

Stručné zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 Specializirana prokuratura (Špeciálna prokuratúra, Bulharsko) vznesla proti ZX obžalobu kvôli prechováaniu falošných peňazí s výmenným kurzom doma a v zahraničí spáchanom 19. júla 2015 do 1.30 hod., a síce 88 bankoviek v hodnote po 200 euro, o ktorých vedel, že sú sfalšované, čo je trestné podľa článku 244 odseku 2 v spojitosti s odsekom 1 NK.
- 2 V prípravnom konaní sa výslovne preberala otázka súladu obžaloby so zákonom; ten obhajoba nespochybnila. Súd skonštatoval, že obžaloba je z formálneho hľadiska v súlade so zákonom.
- 3 Po predložení všetkých dôkazov pri posudzovaní existencie podmienok pre vypočítanie účastníkov konania a vyhlásenie rozsudku skonštatoval, že obžaloba skutočne vykazuje určitú mieru nejasnosti a neúplnosti, ktoré zostali v prípravnom konaní opomenuté.
- 4 Časové obdobie prechovávania sfalšovaných 88 bankoviek nie je jasne uvedené, keďže v skutkovej časti sa uvádza dlhšie časové obdobie, v záverečnej časti naopak len časové obdobie 1,5 hodiny.
- 5 Pokiaľ bola obžaloba vznesená podľa článku 244 NK, spočíva skutková podstata trestného činu podľa článku 244 NK v prechovávaní sfalšovaných peňazí „vo veľkom množstve“. Existenciu tohto znaku má preukázať prokuratúra; takéto preukázanie je predpokladom zákonnosti obžaloby. V danom prípade sa uvádzalo, že obžalovaný prechovával 88 bankoviek, nie však, že táto okolnosť predstavuje prechovávanie „vo veľkom množstve“. To vedie k záveru, že obžaloba je z formálneho hľadiska v rozpore s právom, keďže právne znaky trestného činu popisuje neúplne. Konkrétne sa neuvádza jeden znak skutkovej podstaty činu („veľké množstvo“). Ten však musí byť uvedený, ak má byť obžaloba z formálneho hľadiska v súlade so zákonom.
- 6 Podľa znenia obžaloby obžalovaný prechovával „falošné peniaze“. Znenie článku 244 odseku 2 v spojitosti s odsekom 1 NK naopak hovorí o „sfalšovaných peniazoch“; v článku 244 odseku 2 a odseku 1 sa nikde neuvádza pojem „falošné peniaze“. V prípade článku 244 NK inak ide o kvalifikáciu základnej skutkovej

podstaty článku 243 NK, v ktorom sa uvádza, že „falšovanie peňazí“ znamená „výrobu falošných peňazí“ alebo „sfalšovanie pravých“ peňazí. V prípade „falošných peňazí“ teda ide o podskupinu „sfalšovaných peňazí“. Z tohto dôvodu musí byť v znení obžaloby uvedené nielen osobitné označenie „falošné“, ale aj všeobecnejšie označenie peňazí – a síce „sfalšované“.

- 7 Skutok podľa článku 244 NK predstavuje variantu základnej skutkovej podstaty podľa článku 243 NK. Preto sa niektoré znaky skutkovej podstaty činu uvedeného v článku 244 NK uvádzajú v znení článku 243 NK a nie osobitne v článku 244 NK. To sa týka v prvom rade znaku trestnosti predmetu trestného činu „sfalšovaný“ a „falošný“, keďže definície týchto pojmov sú uvedené v článku 243 NK. V druhom rade sa to týka dodatočného znaku predmetu trestného činu „... s výmenným kurzom doma a v zahraničí“, ktorý je rovnako uvedený len v článku 243 NK.
- 8 Tieto znaky skutkovej podstaty sa v obžalobe doslovne uvádzajú, avšak bez odkazu na predpis, ktorý ich obsahuje; zmienka o článku 243 odsek 1 NK totiž nie je uvedená.
- 9 Z tohto dôvodu sa pri právnej kvalifikácii skutku odlišuje údaj uvedený slovnou od údajov uvedených v číslach, keďže znaky podľa článku 243 odseku 1 NK sú uvedené slovnou, avšak bez odkazu na číslo článku. Z toho dôvodu je potrebné doplnenie v tom zmysle, že obžaloba sa opiera nielen o článok 244 odsek 2 v spojitosti s odsekom 1 NK, ale aj o článok 244 odsek 2 v spojitosti s odsekom 1 v spojitosti s článkom 243 odsekom 1 NK.
- 10 Na súdnom pojednávaní dňa 12. júna 2020 na tieto nedostatky obžaloby poukázal vnútroštátny súd predkladajúci tento návrh. Prokuratúra vyjadrila pripravenosť tieto nedostatky odstrániť zmenou žaloby formou jej opravy, konkrétne: uviesť časové obdobie prechovávanía 88 bankoviek, ujasniť, či predstavujú „veľké množstvo“ a či ide o sfalšované peniaze, ako aj správne uviesť čísla článkov v časti právneho posúdenia.
- 11 Obhajoba vyjadrila súhlas so zmenou obžaloby v prípade, ak by to mala byť jediná možnosť odstránenia nedostatkov v nej obsiahnutých.
- 12 Vnútroštátny súd má rozhodnúť o tom, či je vysvetľujúcim vyhlásením prokuratúry na súdnom pojednávaní možné odstrániť nedostatky obžaloby.
- 13 Zastáva názor, že tieto nedostatky sú svojou povahou zásadné v tom, že narúšajú zákonný priebeh trestného konania. Pri takto nejasnej a neúplnej obžalobe súd nie je spôsobilý vyhlásiť rozsudok, keďže určité znaky, časti trestného činu alebo ich právne posúdenie by sa po prvýkrát uviedli až v rozsudku. To je v rozpore s právom, vzhľadom k tomu, že obžalovaný má byť oboznámený so všetkými znakmi obžaloby tak, aby sa mohol obhajovať, a nemá sa tak stať až v čase vynesenia rozsudku, kedy už môže dôjsť k jeho odsúdeniu. Rovnako nemôže súd vyhlásiť rozsudok tým, že zreprodukuje neúplný obsah žaloby, keďže tým by došlo k porušeniu zásady zákonnosti, keďže takýto rozsudok (či už by išlo

o odsúdenie alebo oslobodenie) by sa týkal skutku, ktorý by vykazoval menej skutkových znakov, ako je uvádzaných v zákone.

- 14 Vnútroštátny súd je toho názoru, že tieto nedostatky mali byť skonštatované už v prípravnom konaní, súdne konanie sa malo zastaviť a vec sa mala vrátiť prokuratúre s usmernením, že tieto nedostatky sa majú odstrániť v novej obžalobe. To sa však nestalo.
- 15 V dôsledku osobitostí vnútroštátneho práva po prípravnom konaní už nie je viac možné odstrániť nedostatky obžaloby. Tým vzniká otázka, či sa procesný prostriedok navrhovaný prokuratúrou, t. j. odstrániť nedostatky zmenou obžaloby, môže vôbec použiť.

Hlavné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 16 Prokuratúra k návrhu neuvádza žiadne stanovisko.
- 17 Obhajoba zastáva názor, že návrh na začatie prejudiciálneho konania sa nemá podať, keďže porušenie procesného práva nemožno zhojiť.

Stručné zhrnutie odôvodnenia návrhu

- 18 Obžalobou sa prokuratúra obracia na súd s určitým obvinením, súd rozhoduje vo veci tým, že obžalovaného uzná vinným, alebo nevinným. Obsahovo aj formálne v súlade so zákonom je potom obžaloba vtedy, ak spĺňa určité požiadavky NPK.
- 19 Obžalobný spis musí nevyhnutne obsahovať v plnom rozsahu všetky zložky skutkovej podstaty (znaky skutkovej podstaty) trestného činu. S ohľadom na skutkový stav vo vnútroštátnom konaní je nevyhnutné nasledovné:
  - časový rámec spáchania skutku sa má uviesť jasne a nespochybniteľne;
  - ak znenie zákona obsahuje určité znaky, ktoré v súhrne robia z určitého skutku trestný čin, majú sa v obžalobe uviesť všetky tieto znaky bez vynechania niektorých z nich;
  - ak právny prepis vymedzujúci trestný čin obsahuje základnú skutkovú podstatu a nasledujúci trestnoprávny predpis obsahuje špeciálnu skutkovú podstatu toho istého trestného činu (t. j., jeho osobitný prípad), v žalobe sa uvedú všetky znaky, vrátane tých, ktoré sú uvedené v základnej skutkovej podstate, ak sa týkajú osobitnej skutkovej podstaty;
  - v obžalobnom spise sa majú uviesť všetky znaky skutkovej podstaty tak verbálne ako aj číselne, to znamená: majú sa uviesť tak slovne ako aj číselne, t. j. ako číslo právneho predpisu (článok, odsek, bod, písmeno), v ktorom sú uvedené.

- 20 Do reformy v roku 2017 mal súd právo v každom okamihu konania toto súdne konanie ukončiť a vec vrátiť prokuratúre na účely odstránenia obsahových nedostatkov obžaloby. Podobnú právomoc mal aj súd druhého stupňa, ako aj súd kasačnej inštancie, ktorý túto právomoc vykonával prostredníctvom záväzných pokynov súdom druhého stupňa.
- 21 Po reforme v roku 2017 možno túto právomoc uplatniť len počas prvostupňového prípravného konania. Po tom, ako je toto ukončené, zákon neustanovuje žiadne konanie na odstránenie takýchto nedostatkov. Najmä sa výslovne vylučuje vrátenie veci na prokuratúru.
- 22 Pri prvej otázke ide o to, či vnútroštátny zákaz pojednávať o nedostatkoch poskytnutej informácie o trestnom čine v čase po prípravnom konaní a s tým spojená nemožnosť tieto nedostatky odstrániť, je v súlade s článkom 6 odsekom 3 smernice, ktorá požaduje také vnútroštátne ustanovenie, ktoré zaručuje poskytnutie „podrobných informácií o obvinení“, to znamená jasné, úplné a nerozporné informácie o obvinení.
- 23 Vnútroštátny zákon umožňuje podávať námietky voči kvalite poskytnutých informácií o obvinení a pojednávať o tom, avšak výlučne a len počas prípravného konania. Otázka sa týka toho, či je takéto obmedzenie výlučne na prípravné konanie v súlade s článkom 6 odsekom 3 smernice, alebo sa má tento predpis vykladať v tom zmysle, že sa uplatňuje aj po prípravnom konaní, najmä v nasledujúcom súdnom konaní po tom, ako je ukončená fáza navrhovania dôkazov, avšak súd vo veci ešte nerozhodol.
- 24 Ak teda – inými slovami – právo na informácie do doby prípravného konania nebolo rešpektované a ani v rámci tohto prípravného konania tento nedostatok nebol odstránený, znamená to potom, že článok 6 odsek 3 smernice sa má vykladať v tom zmysle, že na toto právo sa po ukončení prípravného konania viac nemusí prihliadať?
- 25 Druhá otázka sa kladie len pre prípad, že Súdny dvor Európskej únie dospeje k záveru, že vnútroštátna právna úprava, ktorá neustanovuje po ukončení prípravného konania žiadny procesný prostriedok na nápravu porušenia procesného práva, ktoré súvisí s právom obžalovaného na informácie o obvinení, je v rozpore s právom Únie.
- 26 To si vyžaduje výklad vnútroštátneho práva, ktorý je v súlade s právom Únie tak, aby v konečnom dôsledku boli zaručené potrebné práva na obhajobu. Hoci má článok 6 odsek 3 smernice priamy účinok, je napriek tomu potrebná vnútroštátna procesnoprávna úprava, ktorá umožní tento priamy účinok rozvinúť (rozsudok Súdneho dvora zo 14. mája 2020, UY (C-615/18, EU:C:2020:376, body 69, 72, 73 a 75).
- 27 Toto procesnoprávne ustanovenie môže mať dva aspekty.

- 28 Prvý spočíva v tom, že súd prejednávajúci vec na súdnom pojednávaní vykoná také úkony, ktoré zabezpečia odstránenie porušenia procesnej chyby a plné uplatnenie práva obžalovaného na informácie o obvinení. K tomu by mohlo dôjsť s pomocou vnútroštátnych ustanovení o výklade medzier v zákone, pričom v danom prípade si chýbajúca zákonná úprava odstránenia procesných chýb tohto typu po ukončení prípravného konania vyžaduje analogické uplatnenie inštitútu zmeny obžaloby. Súd by konkrétne postupoval nasledovne: prokurátorovi by umožnil vykonať príslušné obsahové zmeny na účely odstránenia nejasnosti a neúplnosti obžaloby a následne by informoval obhajobu o týchto zmenách a umožnil by jej predkladať nové, s tým súvisiace návrhy, vrátane nových návrhov na vykonanie dôkazov.
- 29 Zmena obžaloby je jeden spôsob zmeny niekoľkých parametrov obvinenia počas súdneho pojednávania. K tomu dochádza bez predchádzajúceho zastavenia súdneho konania a vrátenia veci prokuratúre na účely vykonania zmien a nasledovného nového začiatku fázy súdneho konania. Zmena obžaloby je prípustná tak na základe nových okolností, v dôsledku ktorých je takáto zmena potrebná, alebo aj v prípade, že takéto okolnosti nenastanú, avšak prokuratúra sa pri formulácii obžaloby dopustila chyby. Zmena obžaloby vedie k zárukám pre obhajobu, konkrétne sa má na návrh obhajoby prerušiť hlavné pojednávanie tak, aby sa obhajoba mohla pripraviť na zmenené obvinenie; v mnohých prípadoch strácajú dovtedajšie výpovede obžalovaného svoj právny účinok a ten je oprávnený robiť ďalšie výpovede; judikatúra uznala právo obhajoby predkladať nové dôkazné návrhy k zmenám. Na druhej strane sa vnútroštátna judikatúra doposiaľ nezaoberala otázkou zmeny obžaloby ako spôsobu nápravy procesnoprávných chýb v obžalobe. V súčasnosti vzhľadom k existencii výslovného zákazu zastavenia súdneho konania a vrátenia obžaloby prokuratúre, vzniká možnosť nového, rozšíreného výkladu právneho predpisu o zmene obžaloby tak, aby zahrňoval aj prípady, v rámci ktorých obžaloba vykazuje určité procesné pochybenia, vrátane toho, že časové obdobie skutku je určené nejasne a vymenovanie znakov trestného činu, ako aj súvisiacich právnych predpisov potrebných na jeho právne posúdenie, je neúplné.
- 30 Základom pre takýto výklad je všeobecne uznaná výkladová zásada „úvahy tým skôr“. Ak je prípustné zaviesť celkom nové obdobie spáchania činu, tak tým skôr musí byť prípustné konkretizovať už uvedené časové obdobie. Ak je prípustné zmeniť právne posúdenie tak zásadným spôsobom, že dôjde k vzneseniu obvinenia pre úplne nový a/alebo závažnejší trestný čin, tak tým skôr musí byť prípustné vykonať právne posúdenie nepodstatnej zmeny, ktorou sa odstraňujú neúplnosti a dopĺňajú chýbajúce zložky.
- 31 Druhý aspekt je ten, že sa uplatní pôvodná právna úprava platná do reformy v roku 2017, ktorá je v súčasnom znení NPK výslovne a na viacerých miestach zakázaná, a síce: zastavenie súdneho konania, vrátenie veci prokuratúre na účely vypracovania novej obžaloby a následný nový začiatok súdneho konania s novým vypočutím všetkých svedkov. Vnútroštátny súd by na to, aby to mohol urobiť,

musel neaplikovať vyššie uvedené zákazy vnútroštátneho práva a obnoviť pôvodnú právnu úpravu platnú do roku 2017.

- 32 Druhá prejudiciálna otázka sa týka toho, či prvé, druhé, alebo obe právne riešenia sú v súlade s právom Únie.
- 33 Pre obe otázky sú právne významné ustanovenia článku 48 odseku 1 a odseku 2 Charty priznávajúce účinný právny prostriedok nápravy a právo na spravodlivé súdne konanie. V súvislosti s prvou otázkou: ak je obžalovaný konfrontovaný s neúplným obvinením a súd nemá žiadne oprávnenie odstrániť tento nedostatok, obžalovaný čelí riziku byť odsúdený buď na základe neúplného obvinenia (t. j., za čin, ktorý nespĺňa zákonné náležitosti trestného činu), alebo v dôsledku skutočného trestného činu, pričom sa ale až z rozsudku dozvie, aké znaky má tento trestný čin. V prvom prípade nie je splnená požiadavka zákonnosti objektu trestného činu a v druhom prípade požiadavka informovania o všetkých náležitostiach obvinenia – okolnosť ktorá vedie k nespravodlivému konaniu.
- 34 Pri druhej otázke sa má rozhodnúť o tom, ktoré z dvoch do úvahy prichádzajúcich procesných riešení odstránenia nejasnosti a neúplnosti obžaloby najbližšie zodpovedá zásade účinného prostriedku nápravy a právu na spravodlivé súdne konanie.
- 35 Ustanovenie článku 47 odseku 2 Charty o prejednaní trestnej veci v primeranej lehote má význam len pre druhú otázku. Ak Súdny dvor určí, že vnútroštátny zákaz vrátenia veci prokurátorovi po ukončení prípravného konania nemožno uplatniť, bude to viesť k vráteniu veci ako aj nevyhnutne k novému predloženiu nových dôkazných prostriedkov a následne k neprimeranému a neopodstatnenému predlžovaniu trestného konania. Ak by Súdny dvor naopak súhlasil s analogickým uplatnením článku 287 NPK (zmena obžaloby) a s týmto inštitútom ako procesnoprávnym nástrojom odstránenia nejasnosti a neúplnosti obžaloby, tieto nedostatky by sa dali odstrániť bez nevyhnutného vracania veci a nového úplného navrhovania dôkazov. Len pri príslušnom návrhu obhajoby by bolo možné vykonať dodatočné dôkazy.